

Dones a (re)conèixer: Francesca Caccini (1587-1641 o 1645)

Francesca va compondre una de les primeres obres que es van anomenar «òperes», tocava cinc instruments i treballava a la cort de la família Medici. Tot això ja hauria de ser suficient per passar als llibres d'història i, tanmateix, gairebé ningú, a banda dels estudiosos, n'ha sentit a parlar.

Va tenir una imponent carrera professional: va ser una compositora prolífica que també cantava i dominava l'arpa, el clavecí, el llaüt, la tiorba i la guitarra. Des dels 20 anys i durant tota la seva carrera va treballar com a música a la cort dels Medici i allà va destacar per la seva creativitat. En opinió de moltes i molts investigadors, Caccini era una música molt rellevant a Europa al primer quart del S. XVII.

Precoç i innovadora

Francesca va compondre en un moment de gran innovació al món de la música. A més de professora de música, va ser autora de centenars d'obres, de les quals poques van sobreviure. Entre elles hi ha la música de l'òpera *La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina* (L'alliberament de Ruggiero de l'illa d'Alcina).

La liberazione, representada per primera vegada a Florència el febrer del 1625, és l'única de les òperes de Caccini que ens ha arribat intacta. El seu llibret està basat en una de les moltes trames secundàries del poema èpic *Orlando Furioso* de Ludovico Ariosto. Amb un text complex que resultaria familiar per als oients de l'època (hi ha una feitillera bona, una bruixa, un guerrer i un drac), la presentació d'estrena va concloure amb un ballet per a 24 cavalls i genets. L'òpera com a tal era una forma musical emergent, de manera que *La liberazione* no va rebre aquest nom en aquell moment, però és així com l'obra ha passat a la història.

Galileu i altres amistats interessants

La cort dels Medici, que feia servir una gran quantitat de músics, va ser la zona zero del Renaixement italià del segle XVI. Va incloure innovacions musicals, científiques i artístiques. Aquestes disciplines sovint es barrejaven i influenciaven entre si, i Caccini, com a música reputada, hi tenia un accés que la majoria de les dones no tenien. Francesca coneixia molts científics i altres pensadors. Fins i tot xerrava amb Galileu a salons de la cort que se celebraven a casa seva. A més d'això, va passar temps col·laborant amb altres músics de la cort, fent presentacions privades regulars per a membres de la cort i presentacions públiques, i fent malabarismes amb la seva vida personal, ja que estava casada i tenia una filla.

Heretà la seua vocació musical i la va transmetre a la seua filla.

El seu pare, Giulio Caccini, va ser un músic i compositor destacat i popular que va ajudar a desenvolupar l'òpera com a forma musical. Aquest fet va donar a Francesca un avantatge, però el seu talent només era seu. Va formar part de la primera òpera representada en públic, Eurídice, quan tenia 13 anys, en què va cantar amb altres membres de la família. Als 17 anys ja s'estava fent un nom com a cantant a la cort del rei francès Enric IV.

Després del segon matrimoni, Caccini es va retirar de l'actuació pública, però va continuar escrivint i ensenyant. Va transmetre la seva professió a la seva filla Margherita, tercera generació de Caccini que es guanyava la vida amb la música. Al maig de 1641, Francesca va deixar el servei dels Médici per sempre i va desaparèixer del registre públic.

Es perd la seua pista

Va ser autora de cinc òperes, obres religioses, vocals i instrumentals. Com que tenia una virtuosa veu componia per a si mateixa tant cants sagrats en italià i llatí com cants seculars. Era molt exigent amb el ritme, les paraules i l'harmonia.

Malauradament, moltes de les seves obres s'han perdut en el temps tret de la col·lecció publicada el 1618 de 36 cançons.

El seu primer marit amb qui va tenir Margherita va morir el 1626 i Francesca es va casar un any més tard amb l'aristòcrata Tommaso Raffaelli, establint-se a Lucca, a la Toscana i amb qui va tenir un fill. Després de la mort del seu segon espòs va tornar amb els seus fills a Florència el 1633. Allà va impartir classes com a professora de música i va crear una escola de cant fins al 1641. Després, ja no es coneix cap altra dada de la seva vida excepte que el 1645 la tutela del seu fill va passar al seu cunyat, Girolamo Raffa. Després de tot, perdem la pista de moltes dones, de les seves biografies, de les seves obres i de les seves aportacions a qualsevol camp. És just visibilitzar-les.